

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, napačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemški šulverein.

Med vsemi nemškimi društvi je za nas Slovence najbolj nevaren nemški šulverein. To društvo ustanavlja in vzdržuje ljudske šole, kjer mora biti vse »tajč«. Kolikor se pa v takih šolah slovenski otroci nauče krščanskega nauka in drugih za življenje potrebnih rečij, to je splošno znano. Iz otrok, ki take šole pohajajo, postanejo narodni odpadniki in verski mlačeži, pa tudi njihovi stariši niso nič boljši.

Nemški šulverein je letos imel občni zbor v Brnu na Moravskem. To smo že zadnjič omenili, ko smo na veselje vseh poštenih Slovencev naznanili, da je to društvo imelo lani 43.327 gld. manj dohodkov, kakor predlanskim. Danes se pa moramo nekoliko pečati z govorom podpredsednika dr. Krausa, ki ga je ta stari naš nasprotnik in nemški liberalcec imel na tem obnem zboru.

Dr. Kraus je najprej primerjal nemški šulverein s češkim šolskim društvom, ki se imenuje »Matica školska«, ter je moral priznati, da ima to češko društvo več dohodkov in da tudi več stori za češko mladino, kakor nemški šulverein. Na to je omenil, da je šulvereinska šola v Ljutomeru dobila lastno poslopje in da so se lani ustanovili nemški šulvereinski šoli v Vojniku in Vitanju, in da se v kratkem ustanovita v Ormožu in Brezicah. Ormoški in breziški Slovenci, branite se zoper te ponemčevalnice, kolikor je le mogoče!

Dragi Slovenci! Naj ne bode nikakor res, kar je trdil dr. Kraus nadalje, da namreč slovensko ljudstvo prosi, naj se njihovi otroci vsprejmejo v te šole. Žal, da so tu in tam taki zaslepljenci, kateri pa le svoje otroke zaradi tega pšejo v šulvereinske šole, ker ondi dobijo otroci šolske potrebeščine zastoni, večkrat pa tudi obleko in opoldne hrano. Sicer pa je tudi mnogo takih starišev, ki so od svojih gospodarjev prisiljeni, da morajo dati svoje otroke v nemške šole.

Kar je dr. Kraus dalje govoril, pa je tako debela laž, da se kar daje otipati. Rekel je, da slov. ljudstvo prosi za vsprejem v te šole, »toda mi se trdno držimo tega načela, da se te šole ohranijo le za nemške otroke«. Da je mogoče tako lagati! Na Spodnjem Štajarskem je v vseh šulvereinskih šolah komaj deseti del nemških otrok, vsi drugi so slovenski. Ko bi se nemški šulverein brigal le za nemške otroke, bi mu vsak Slovenec pritrdil, da prav dela. Da pa nemški šulverein slov. otroke ponemčuje, to je grda krivica!

In zaradi tega se vsi slovenski domoljubi postavljajo po robu temu društvu, posebno pa slovenska duhovščina, kar je tudi dr. Kraus priznal. Da mu je pri tem zopet ušla debela laž, to moramo omeniti. Rekel je, da je lani gospod župnik v Čadramu dal na cerkvena vrata pribiti napis: »Nemcem je vhod v to

slovensko hišo božjo prepovedan«. Da bi čadramski gospod župnik to storil, tega v konjiškem okraju in sploh na vsem Spodnjem Štajarskem živi krst ne reruje. Seveda, dr. Kraus je to samo povedal, da bi vsem germanom pokazal slov. duhovščino kot sila nestrpnost.

Toda naj vedo vsi šulvereinovci, da se bode slov. duhovščina z vsemi dovoljenimi pripomočki ustavljala nemškemu šulvereinu, ker jej velja načelo Slomšekovo: »Sv. vera bodi Vam luč, materni jezik pa ključ do prave zveličanske omike.« Vsi Slovenci pa se oklenimo toliko tesneje našega šolskega društva, družbe sv. Cirila in Metoda! Naj naša dična družba vso pozornost obrača na one kraje, kjer so šulvereinske šole, da ondi reši, kar se le rešiti dá!

Razprava o davčni preosnovi.

(Govor poslanca Robiča v državnem zboru dne 12. maja.)

(Dalje in konec.)

Omenil sem že, da se bode pri katastralnem čistem dohodku nad 250 gld., torej pri 57 gld. zemljiškega davka še zahteval osebni dohodninski davek. Pravi se tudi, da takih kmetov ni veliko. To je morda res v deželah, kjer se je ureditev zemljiških davkov pravično vsrila. Toda na Štajarskem, zlasti na južnem Štajarskem ni tako. Naj navedem eden sam izgleđ.

V davčnem okraju Mariboru — mesto ni uračunjeno — je bilo koncem leta 1892. plačevalcev zemljiškega davka 7041. Od teh je plačalo:

789	zemljiškega davka	do	1	gld.
707	zemlj. davka od	1	do	2 gld.
1494	" " "	2	"	5 "
1107	" " "	5	"	10 "
962	" " "	10	"	20 "
1268	" " "	20	"	50 "
512	" " "	50	"	100 "
152	" " "	100	"	200 "
37	" " "	200	"	500 "
7	" " "	500	"	1000 "
6	" " "	1000	"	2000 "

Iz tega sledi, da jih bode brez dvoma v tem davčnem okraju najmanj 700 zemljiških posestnikov upreženih v osebni dohodninski davek. Našlo se vsekako ne bode mnogo. Toda nekako obteženje, usiljevanje v hišne razmere bode le ostalo. Iz vseh teh opomb povzamemo, da bode zemljiškemu posestvu to komaj znatna obtežitev, da pa se bliža veliko večjemu obteženju vsled nastanka osebnega davka. Temu se pa približuje še nekaj drugega, in zato se tudi različni deželni odseki branijo osebnega dohodninskega davka v sedanji obliki. S tem pa, da se oprosti osebni dohodninski davek, bode zmešan ves zistem v škodo zemljiškemu

davku, in posledice tega bodo trpeli v posameznih deželah zemljiški davkoplačevalci. Po mojem mnenju ne bode torej ta davčna preosnova kmetu prinesla nobene koristi, prej bode imel škodo od nje. Z ozirom na to sem v takozvanem odboru dvanajstih nasvetoval, naj bi se popust naklonil pri zemljiškem davku 10 oziroma 20 odstotkov.

Moj predlog je bil tedaj odklonjen. Z ozirom na to sem predlog omejil in ga potem v odboru dvanajstih in v davčnem odseku ponovil, in sicer v tem smislu, da naj tisti zemljiški posestnik, čegar posestvo s katastralnimi čistimi dohodki znaša do uštetih 300 gl., ne prevzame 15 odstotkov, kakor v predlogi, temveč 20 odstotkov.

Iz tega se tudi lahko razvidi, da ni moj predlog naperjen proti velikemu posestvu. Prepričan sem, da ni nobene razlike med interesi manjšega, srednjega in velikega posestva, temveč, da so drug na drugega navezani in morejo le tedaj kaj doseči za gospodarstvo, če skupaj držé. Ker se mi pa ni, kakor sem že omenil, posrečilo prodreti s prvim svojim predlogom, sem stavil ta predlog. Saj pa je ta tudi že v drugem oziru pravičen in utemeljen.

Kako je to, da naj bi ne imel mali kmet vsaj tistega popusta, kakor manjši obrtniki? Gospoda moja! Dan na dan vidimo, kako se kmet, zlasti manjši kmet bori za obstanek. Sicer se glasi skoro povsod: Kmečkemu stanu se mora opomoči. Žalibog pa, da tudi ta davčna preosnova se ni ozirala na ta klic. Dajte, da se nekoliko popravi, in glasujte za moj predlog!

Cerkvene zadeve.

Novi oltar v Nazarjih.

Iz mladih let vemo, koliko veselje navdaja farane, ako pri domači župni cerkvi obhajajo cerkveno slovesnost. Otroci vsi radovedni povprašujejo mater, kaj in kako se bo godilo. Tako slovesnost, redko ter veličastno je doživela sicer skromna, a znana nazareška fara v gornji Savinjski dolini. Šesto nedeljo po veliki noči so blagoslovili veleč. g. dekan gornjegrajski nov kameniti oltar v lavretanski kapeli v Nazarjih.

S strahom se se spominjamo vplanskega potresa; sosedni župljani v Šmartinu za Dreto so prišli v skupni procesiji na šesto velikonočno nedeljo k Materi božji v Nazarje z gorečo prošnjo, naj bi ona izprosila pri svojem Sinu, da bi strašni potresni dnevi minoli, ter obljubili, vsako leto na to nedeljo v procesiji našo nebeško mater v Nazarjih počastiti.

Obletnica je bila radostna. Dolga vrsta sosednih župljanov se je pomikala na prijazni griček k Mariji, da izpolnijo dano obljubo, a da tudi obiščejo čudadelno Marijino podobo v novem oltarju. Po sv. blagoslovnih obredih stopijo veleč. g. dekan Fr. Dovnik na leco, ter v krasnih in vspodbudnih besedah polagajo v verna srca nauke o skrivnosti presvete mašne daritve na oltarjih. Za tem je bila slovesna sv. maša v kapeli. Cerkveni zbor je pel povsem pravilno in strogo cerkveno latinsko mašo Hladnikovo op. 5.

Nekoliko še o oltarju. Ves oltar je izdelal vrli katoliški mož, kamenosek Vurnik iz Radoljice. Miza in podstavek sta iz pisanega gorenjskega marmorja; nastavek ves iz čistega belega marmorja iz Tirolskega. Visok je 5'40 m. Posebno krasni so korintski kapiteli. Slog je prikladen cerkvi v laški renesanci. Cena zelo nizka. Gosp. kamenosek Vurnik je umetnik v svoji stroki, zato vsega priporočila vreden; on je tudi po-verjenik ljubljanskega umetniškega društva.

Spominjati se pa moramo tudi novih slikarjev v ozadju in na oboku novega oltarja. Izvršil jih je akademski slikar g. Iv. Gosar iz Celja. Kaj pač zamore spretna roka umetnika, pričajo nam umotvori, ustvarjeni v prijaznem koloritu na sveži steni! Vse je vzvišeno, vse prijazno se angeljsko smehlja, kar priča, da se umetnik pri delu ozira v nebo! Splošna želja je, da bi ljubi Bog ohranil vrlega g. Gosarja mnoga leta v njegovi delavnosti za krasoto lavantinskih cerkv. Prijetna dolžnost pa veže cerkveno predstojništvo izreči zahvalo za velikodušno podporo, naklonjeno od slav. posojilnice v Mozirju, ter blagi hiši T.

Gospodarske stvari.

Se smejo krave do zadnjega molzti?

Gospodarji, ki se mnogo bavijo z živinorejo, odgovarjajo na to vprašanje, da ni svetovati, kravo do zadnjega molzti. Prvič se tele ovira s tem v svojem razvijanju, na dalje je jasno, da postaja krava zavoljo tega vedno slabša in tretjič tudi za vime ni zdravo, če deluje do zadnjega, če se ne odpočije vsaj nekaj dni. Če kravo do zadnjega domolzeš, bode imela pozneje, pri sledečem teletu veliko manje mleka. Navadno se že kaka 2 meseca prej neha molzti, kakor krava povrže. Če se to ne zgodi, ne sme se mleko v vimenu puščati, temveč redkokedaj molzti. Eden teden se še molze dvakrat na dan, potem le edenkrat in slednjič samo v presledkih dveh dnevov. Tako se posreči, da se celo pri najboljših kravah ustavi moljenje kakih pet tednov prej, nego povržejo. Še enkrat pripomnimo to, da se mora vsikdar omolzti do čistega. Mleka v vimenu ni puščati, kajti napravi to zaostalo mleko lahko precejšno škodo.

Proti ušem pri živini.

Kedar hoče gospodar odpraviti od živine nadležne in sitne živinske uši, naj se ogiblje vseh nevarnih sredstev, ki imajo v sebi več ali manj strupa. Najnavadnejše sredstvo je pač voda, milo in kameneno olje. Kakih 5 litrov vode se skuha in v tej vodi četrt *kg* mila (žajle) raztopi. Še dokler ta zmes vre, vlije se v posodo, kjer je kakih 10 litrov petroleja. Ta trojna zmes se pet ali nekaj več minut prav dobro premeša. Kedar se ohladi, je nekako smolnata tekočina, ki se močno vleče. Ako jo hočeš rabiti, raztopi en del te zmesi v vodi, katere moraš osemkrat toliko vzeti, kakor zmesi. Če je vse do dobrega raztopljeno in tekoče, maže ali tere se s kartačo ali kosom sukna, ki je pomočen v napravljeni tekočini, živina, ki ima uši. S tem sredstvom ugonobi se vsakovrstni mrčes. Mazilo ima še pred drugimi pomočki prednost, da ne škoduje niti koži, niti dlaki, tudi v najmanjšem oziru ne.

Sejmovi. Dne 6. junija v Račah, Poličanah (za svinje) in na Bregu pri Ptuj. Dne 8. junija v Kapelah, na Tinskem, v Strassu, pri Sv. Marjeti na Dravskem polju, v Rušah, Šmartnem pri Slov. Gradcu in pri Novi cerkvi. Dne 9. junija na Pilstanju in v Trbovljah. Dne 11. junija v Loki.

Dopisi.

Iz Gradca. (Shod štajarskih učiteljev). G. urednik! Ta shod ste zadnjič sicer omenili v političnem ogledu, toda naj še o njem par vrstic dostavim.